Sygn. akt III AUa 1151/26

W Y R O K
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 września 2026 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA [redacted]

po rozpoznaniu w dniu 22 września 2026 r. w Gdańsku na posiedzeniu niejawnym

sprawy [redacted]

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Toruniu

o wysokość świadczenia

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Toruniu

od wyroku Sądu Okręgowego we Włocławku IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 31 marca 2026 r., sygn. akt IV U 14/26

I. oddala apelację;

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Toruniu na rzecz [redacted] kwotę 270 zł (dwieście siedemdziesiąt złotych) z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia [redacted] za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, którym kwota ta została zasądzona, do dnia zapłaty – tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

[redacted]

UZASADNIENIE

Decyzją z 24 listopada 2025r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Toruniu przyznał [redacted]ie [redacted] emeryturę od 1 października 2025r. – to jest od miesiąca w którym złożono wniosek. Wysokość świadczenia [redacted] na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej na kwotę 5748,66zł – uwzględniając jako podstawę naliczenia świadczenia [redacted] składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji (478670,31zł) i wartości zwaloryzowanego kapitału początkowego (981592,74zł) oraz dalsze trwanie życie (186,10 miesięcy). Od podstawy naliczenia świadczenia [redacted] tym sumę kwot pobranych emerytur w wysokości 390437,18zł.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła [redacted]a [redacted] – zaskarżając ją w części odnoszącej się do zastosowania wobec ubezpieczonej art. 25 ust. 1 b ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i domagając się jej zmiany poprzez przyznanie prawa do emerytury [redacted] jej o sumę kwot pobranych emerytur wcześniejszych, zobowiązania organu rentowego do ponownego naliczenia należnej ubezpieczonemu emerytury z pominięciem art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej oraz do przyznania i wypłacenia ubezpieczonej wyrównania świadczenia za okres od przyznania emerytury [redacted].

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, podnosząc iż ubezpieczona od 28 lutego 2012r. (na podstawie decyzji z 7 marca 2012 r.) ma przyznane prawo do emerytury [redacted] z tytułu pracy w warunkach szczególnych, a 21 października 2025r. złożyła wniosek o przyznanie emerytury [redacted]. Opisując sposób ustalenia wysokości świadczenia [redacted] na skutek powyższego wniosku wskazano na pomniejszenie podstawy wymiaru świadczenia o kwotę pobranych emerytur.

Wyrokiem z dnia 31 marca 2026 r. Sąd Okręgowy we Włocławku IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję o tyle, że zobowiązał organ rentowy do ustalenia wysokości świadczenia [redacted] od 1 października 2025 r. bez zastosowania wobec niej regulacji art. 25 ust. 1b ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (pkt 1). Jednocześnie, Sąd pierwszej instancji nie stwierdził odpowiedzialności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (pkt 2). Ponadto, Sąd Okręgowy zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Toruniu na rzecz [redacted] kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych wraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty (pkt 3).

Sąd pierwszej instancji swoje rozstrzygnięcie oparł na następujących ustaleniach i rozważaniach.

Na skutek wniosku złożonego 27 lutego 2012 r., decyzją z 7 marca 2012 r. - przyznano [redacted]ie [redacted] prawo do emerytury od 28 lutego 2012 r.

21 października 2025r. ubezpieczona złożyła wniosek o „przeliczenie i przyznanie emerytury [redacted]”.

Sąd Okręgowy zważył, iż w braku złożenia przez którąkolwiek ze stron żądania rozpoznania sprawy na rozprawie (w odwołaniu strona wniosła o rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym), uznając – przy uwzględnieniu zawartych w pismach procesowych stanowisk stron - że jej przeprowadzenie nie jest konieczne, stosownie do art. 148^{1} § 1 k.p.c. wyrok wydano na posiedzeniu niejawnym.

Odnosząc się natomiast do przedmiotu niniejszej sprawy [redacted], iż postępowanie odrębne, jakim jest postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych (które uregulowane jest w pierwszej kolejności przepisami Działu III kodeksu postepowania cywilnego) ma charakter kontrolny. Przedmiotem postępowania sądu pozostaje (stosownie do art. 476 § 2 i 477^{9} k.p.c.) ocena merytorycznej prawidłowości konkretnej

zaskarżonej decyzji organu rentowego, której przedmiot i zakres wyznacza zakres rozpoznania sprawy [redacted]. Sąd zatem nie ma w takim postępowaniu kompetencji do oceny, a tym bardziej modyfikacji innych decyzji organu rentowego (w tym w szczególności decyzji niezaskarżonych w ustawowym terminie). Nie może on także orzekać co czymś co nie stanowiło przedmiotu zaskarżonej decyzji organu rentowego.

Tym samym też przedmiotem merytorycznej oceny Sądu Okręgowego pozostawało to co stanowiło przedmiot decyzji z 24 listopada 2025r. (odnoszącej się do kwestii przyznania ubezpieczonej prawa do emerytury po osiągnieciu powszechnego wieku [redacted] – na skutek wniosku z 21 października 2025r.).

W wyznaczonym tak określonym przedmiotem postępowania zakresie stan faktyczny w przedmiotowej sprawie Sąd pierwszej instancji ustalił w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach organu rentowego – przede wszystkim w postaci wniosków oraz wydanych w ich wyniku decyzji organu rentowego. W istocie przy tym powołane okoliczności pozostawały w sprawie poza sporem, przy czym nie budziło wątpliwości, iż dopiero wnioskiem z 21 października 2025r. domagała się przyznania świadczenia [redacted] w powszechnym wieku emerytalnym. Tym samym też przyznanie powołanego świadczenia – wobec bezspornego wcześniejszego osiągniecia powszechnego wieku [redacted] - od pierwszego dnia miesiąca, w którym złożono wniosek uznać należało za w pełni prawidłowe – stosownie do art. 129 ust. 1 powołanej powyżej ustawy (czego w istocie nie kwestionowała ostatecznie także strona odwołująca). Jednocześnie podkreślić trzeba, iż przyjęte do ustalenia wysokości świadczenia [redacted] zwaloryzowanego kapitału początkowego, zewidencjonowanych składek (z uwzględnieniem ich waloryzacji) jak i wartości dalszego średniego trwania życia (przyjętej w wartości korzystniejszej – stosownej do tablic obowiązujących w dacie osiągnięcia powszechnego wieku [redacted] – stosownie do art. 26 ust. 6 powołanej ustawy) nie były w żaden sposób podważane. Uwzględniając zatem fakt, iż w tym zakresie skarżona decyzja w pełni realizuje postanowienia art. 26 wskazanej ustawy emerytalnej, brak było jakichkolwiek podstaw do podważenia jej prawidłowości w powyższym zakresie.

Strona odwołująca w istocie podważała jedynie zastosowanie w odniesieniu do niej regulacji art. 25 ust. 1 b ustawy. W tym zakresie powoływano się na stanowisko zawarte w orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego w sprawie SK 140/20, które niewątpliwie jednak nie zostało ogłoszone w Dzienniku Ustaw (z którą to publikacją co do zasady art. 190 Konstytucji wiąże utratę mocy obowiązującej zakwestionowanego przez prawidłowo obsadzony Trybunał przepisu). Powołana okoliczność (a nawet istotne wątpliwości dotyczące składu w jakim powołane stanowisko Trybunału zostało wydane - w którym zasiadała osoba o budzącym istotne wątpliwości statusie - w zestawieniu chociażby z treścią orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 7 maja 2021 r. w sprawie Xero Flor Sp. z o.o. przeciwko Polsce, sygn. 4907/18) nie wyklucza jednak możliwości oceny [redacted] – w kontekście między innymi argumentacji prawnej wskazanej w uzasadnieniu powołanego stanowiska - dopuszczalności zastosowania powołanej regulacji w konkretnym przypadku. Ocena taka nie jest bowiem tożsama z orzekaniem o zgodności ustawy z Konstytucją (stosownie do art. 188 ust. 1 Konstytucji RP, do której wyłącznie uprawniony jest niewątpliwie Trybunał Konstytucyjny – działający w sposób przewidziany w Ustawie Zasadniczej). Podkreślić bowiem należy, iż już w uchwale z 4 lipca 2001 roku, w sprawie III ZP 12/01 Sąd Najwyższy podkreślił, że odmowa zastosowania przepisu ustawy uznanego [redacted] za sprzeczny z Konstytucją nie narusza kompetencji Trybunału Konstytucyjnego. Istota tego stanowiska bazowała na wskazaniu, że przedmiot orzekania sądu dotyczy indywidualnego stosunku społecznego, a Trybunał Konstytucyjny orzeka o prawie i tylko on uprawnionym jest do eliminacji normy niezgodnej z Ustawą Zasadniczą z porządku

prawnego. Nie można przy tym bowiem pominąć także unormowania art. 8 ust. 2 Konstytucji RP, stanowiącego, że jej postanowienia stosowane są bezpośrednio.

Możliwość zatem pominięcia – jako niezgodnej z Konstytucją – regulacji ustawowej istnieje, gdy sąd stwierdzi konflikt między normami (zasadami, wartościami) konstytucyjnymi a przepisem ustawy, który miałby w konkretnej sprawie zastosować. Poprzez taki zabieg sąd nie wyeliminuje przecież kwestionowanego przepisu z obrotu prawnego, lecz jedynie odmawia jego zastosowania w indywidualnej sprawie. Podzielić przy tym należy pogląd wyrażony przez Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 20 lipca 2021 roku (II FSK 1832/16), że dopuszczalność stosowania tzw. „rozproszonej kontroli konstytucyjnej" przez sądy dopuszczalna jest w sytuacjach, gdy w przeszłości Trybunał Konstytucyjny orzekał już o normie analogicznej do normy, która ma być zastosowana w danej sprawie, albo w przypadku powtórzenia niekonstytucyjnej normy przez ustawodawcę. Analogiczne stanowisko zaprezentował także Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 marca 2016 roku (V CSK 377/15), potwierdzając co prawda zasadę, że do orzekania o niekonstytucyjności ustaw i ich poszczególnych przepisów jest powołany wyłącznie Trybunał Konstytucyjny, ale przyjmując też, iż rozpoznawana przez niego sprawa jest wyjątkowa, gdyż niezgodność przepisu z Konstytucją jest oczywista, a ocena taka ma dodatkowe wsparcie w wyroku Trybunału Konstytucyjnego, który stwierdził uprzednio niezgodność z Konstytucją przepisu o takim samym brzmieniu co w obowiązującej obecnie ustawie. Pogląd ten podtrzymano przy tym także w późniejszych orzeczeniach (np. wyrok Sądu Najwyższego z 20 lutego 2018 r., V CSK 230/17, z 27 listopada 2019 r., II CSK 493/18). Nie można także nie zauważyć, iż Sąd Najwyższy – odnosząc się co prawda do sytuacji, w której niewątpliwie prawidłowo obsadzony Trybunał Konstytucyjny w wydanym wyroku zakwestionował konstytucyjność normy prawnej, lecz orzeczenie to nie było w rzeczywistości wykonywane - w postanowieniu z dnia 29 października 2020r. (III UZP 4/20) wskazał w istocie na możliwość wzruszenia także przez organ rentowy prawomocnej decyzji ustalającej wysokość świadczenia na podstawie art. 114 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej, gdy nie jest możliwe uchylenie decyzji organu rentowego z przyczyny określonej w art. 145a k.p.a. z powodu upływu terminu, o którym mowa w art. 146 k.p.a. Jak jednoznacznie wskazano w uzasadnieniu powołanego orzeczenia (które to stanowisko Sąd pierwszej instancji w tym zakresie podzielił) nową okolicznością istniejącą przed wydaniem wzruszanej decyzji organu rentowego jest w tym wypadku „nieuwzględnienie przez organ rentowy obowiązującego standardu konstytucyjnego potwierdzone późniejszym wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego w składzie zgodnym z przepisami prawa". Tym bardziej zatem za dopuszczalną uznać należy ocenę przez sąd powszechny możliwości zastosowania określonej regulacji prawnej, gdy z jednej strony nie dochodzi do wzruszenia w powołanym trybie uprzedniej ostatecznej już decyzji organu rentowego, z drugiej zaś - ocena konstytucyjna zastosowanej w skarżonej decyzji regulacji opiera się na argumentach (wynikających z utrwalonego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego) odnoszących się także do sytuacji prawnej strony. O ile zatem trudno uznać, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 czerwca 2024r. został wydany przez sąd ustanowiony zgodnie z ustawą, niezależny i niezawisły, a przede wszystkim w składzie w pełni zgodnym z przepisami prawa, a powołane orzeczenie nie zostało także w sposób przewidziany prawem opublikowane (z którą to publikacją - jak już zaznaczono - co do zasady art. 190 Konstytucji wiąże utratę mocy obowiązującej zakwestionowanego przez prawidłowo obsadzony Trybunał przepisu), o tyle jednak uznano, iż sąd rozpoznający niniejszą sprawę może sam dokonać oceny zgodności zastosowania w niej przepisu - art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej - z Konstytucją. O ile przy tym trudno kwestionować stanowisko zawarte w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z 21.06.2023r. (III USK 268/22), iż co prawda „z uwagi na bezpieczeństwo obrotu prawnego kształtowanego również przez indywidualne akty stosowania prawa, jakimi są orzeczenia sądowe - odmowa zastosowania

przepisu ustawy może nastąpić wyłącznie w wypadku, gdy sąd rozpoznający sprawę nie ma wątpliwości co do niezgodności tego przepisu z Konstytucją RP, a sprzeczność ma charakter oczywisty, inaczej mówiąc, gdy zachodzi sytuacja oczywistej niekonstytucyjności przepisu", jednak w pełni podzielić należy ocenę, iż „sytuacja taka może zachodzić wówczas, gdy porównywane przepisy ustawy i Konstytucji RP dotyczą regulacji tej samej materii i są ze sobą sprzeczne, a norma konstytucyjna jest skonkretyzowana w stopniu pozwalającym na jej samoistne zastosowanie, gdy ustawodawca wprowadził regulację identyczną, jak norma objęta już wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego, gdy Trybunał stwierdził niekonstytucyjność określonej normy prawnej zamieszczonej w przepisie tożsamym, który nie podlegał rozpoznaniu przed Trybunałem, gdy sp[redacted] rozumienia przepisu ustawy wynika z utrwalonego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego". (tak też SN w uchwale z 17 listopada 2022r. III PZP 2/21). Jak już zatem zaznaczono niewątpliwie – na co (z powołaniem na wcześniejsze orzecznictwo) wskazano także w powyższym uzasadnieniu, orzekanie o zgodności ustaw z Konstytucją, należące do wyłącznej kompetencji Trybunału Konstytucyjnego „nie jest tożsame z oceną konstytucyjności przepisu mającego zastosowanie w konkretnej sprawie rozstrzyganej przez sąd. Sąd jest obowiązany do oceny konstytucyjności przepisu ustawy w ramach ustalania, który przepis obowiązującego prawa będzie zastosowany do rozstrzygnięcia danego stanu faktycznego w indywidualnej sprawie".

W kontekście powołanych rozważań w pierwszej kolejności wskazać należy, iż co prawda nie można pominąć powołanych powyżej zastrzeżeń odnoszących się do orzeczenia w sprawie SK 140/20, jednak nie można też nie zauważyć, iż tożsama w swej treści argumentacja prawna zawarta była już – co prawda w odniesieniu do ograniczonego zakresem pytania prawnego kręgu podmiotów (z uzasadnieniem w pełni jednak znajdującym zastosowanie także do innych [redacted], które mimo urodzenia w innym okresie znalazły się w istocie w tożsamej sytuacji prawnej co kobiety urodzone w roku 1953) – we wskazanym powyżej orzeczeniu SN wyroku Trybunału z 6 marca 2019r. (P 20/16). Brak zatem opublikowania powołanego przez stronę stanowiska w sprawie SK 140/20 czy też nie uznawanie wydanego orzeczenia za wyrok wydany w należytym składzie nie oznacza automatycznie, że rozważania i oceny prawne zaprezentowane w tymże stanowisku nie mogą być traktowane jak dorobek poglądów prawnych pomocnych przy rozstrzyganiu konkretnych zagadnień z zakresu badania zgodności norm prawa z Konstytucją. Mimo zatem, iż trwają obecnie prace nad kompleksowym uregulowaniem wysokości emerytury [redacted], których dotknęły negatywne dla nich skutki zastosowania - niemożliwej do przewidzenia w sytuacji skorzystania z wcześniejszych świadczeń emerytalnych - regulacji art. 25 ust. 1 b ustawy emerytalnej, nie można jednak nie zauważyć, iż nadal nie mają oczekiwanej dynamiki i trudno przewidzieć czas ich definitywnego zakończenia. Tym samym, dla zapewnienia tym osobom pewnego bezpieczeństwa obrotu prawnego, Sąd Okręgowy – jak już zaznaczono - uznał, że jest uprawniony do przeprowadzenia indywidualnej kontroli zgodności aktu prawnego, tj. art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, z Konstytucją. Uprawnienie takie wynika również bezpośrednio z art. 8 Konstytucji RP który stanowi, że Konstytucja jest najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej a przepisy Konstytucji stosuje się bezpośrednio.

W ramach powołanej oceny w pierwszej kolejności wskazać należy, iż zmiana ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS wprowadzająca mechanizm pomniejszania podstawy wymiaru emerytury [redacted] w trybie art. 24 ustawy o kwoty dotychczas pobranych emerytur tzw. wcześniejszych czyli przyznanych w obniżonym wieku emerytalnym, została wprowadzona ustawą z dnia 11 maja 2012r. o zmianie powołanej ustawy oraz niektórych innych ustaw (ogłoszoną w Dz.U. z 2012.637 6 czerwca 2012r.). Wprowadzony powyższą ustawą przepis art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej wszedł w życie 1 stycznia 2013r. Oczywistym więc jest, że osoby, które przed 6 czerwca 2012r. złożyły wniosek o przyznanie emerytury w obniżonym wieku emerytalnym np. na podstawie art. 46,

50, 50a, 50e lub 184 lub przepisów Karty Nauczyciela (a w szczególności przez powołaną data uzyskały ostateczną już decyzją [redacted] prawo do powołanego świadczenia, a tym samym nie mogły w żaden sposób cofnąć skutków swej decyzji w tym zakresie), w sposób oczywisty nie mogły przewidzieć tychże skutków dla wysokości świadczenia [redacted] po osiągnieciu powszechnego wieku emerytalnego. Nie mogły one zatem w żaden sposób, podejmując decyzję o złożeniu wniosku o emeryturę w wieku obniżonym, uwzględnić w swej motywacji tego, iż w przyszłości ich emerytury [redacted] w wieku powszechnym, będą pomniejszone o kwoty pobranych emerytur „wcześniejszych". Ta grupa ubezpieczonych została pozbawiona realnego wpływu na ukształtowanie swojej sytuacji prawnej i podjęcie świadomej decyzji w zakresie skorzystania z prawa do wcześniejszej emerytury (oznaczającej automatycznie zgodę na niższą wysokość świadczenia w wieku powszechnym) lub wstrzymania się z przejściem na emeryturę wcześniejszą (co skutkowałoby wyższą kwoty emerytury w wieku powszechnym). Co prawda zatem niewątpliwie ustawodawca ma możliwość modyfikacji zasad wyliczania świadczeń emerytalnych, a osoba uprawniona przed przejściem na emeryturę nie ma automatycznie prawa do otrzymania tego świadczenia w określonej wysokości – której ustalenie [redacted] dopiero z momentem przyznania świadczenia (powołana możliwość bynajmniej nie została podważona także w wyroku w sprawie P20/16), dopiero bowiem z momentem przyznania świadczenia [redacted] ustalenie jego wysokości, jednak przedmiot krytycznej oceny wskazanej w uzasadnieniu stanowiska zawartego w orzeczeniu SK 140/20 (a także w poprzednim wyroku w sprawie P 20/16) stanowiła nie sama kwestia dopuszczalności odliczenia od podstawy naliczenia świadczenia [redacted] przed osiągnieciem powszechnego wieku emerytalnego, ani nawet sama zmiana zasad ustalania wysokości świadczenia z zastosowaniem powołanego odliczenia, ale sytuacja, gdy zmiana ta nastąpiła już w trakcie pobierania jednego z enumeratywnie wymienionych świadczeń, które w świetle powołanej regulacji stanowiły podstawę do obniżenia świadczenia. Oznaczało to bowiem, iż zmiana ta nastąpiła w momencie, w którym osoba ubezpieczona nie mogła już podjąć żadnych kroków zapobiegających wystąpieniu skutków, których nie mogła w żaden sposób przewidzieć decydując się na skorzystanie z jednego ze świadczeń wymienionych w art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Art. 67 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, że obywatel ma prawo do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego. Zakres i formy zabezpieczenia społecznego określa ustawa, natomiast z art. 2 wynika zasada demokratycznego państwem prawnego, urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Trybunał Konstytucyjny w swoim orzeczeniu stwierdził - i nie sposób się z tym poglądem nie zgodzić - że swoboda ustawodawcy jest ograniczona wynikającym z art. 67 ust. 1 Konstytucji celem prawa do zabezpieczenia społecznego, zakazem naruszania istoty tego prawa oraz zakazem naruszania innych norm i zasad konstytucyjnych – w szczególności zasady sprawiedliwości społecznej, równości wobec prawa czy zasady ochrony praw nabytych (zob. np. wyroki TK z: 6 lutego 2002 r., sygn. SK 11/01, OTK ZU nr 1/A/2002, poz. 2; 19 grudnia 2012 r., sygn. K 9/12, OTK ZU nr 11/A/2012, poz. 136).

W ocenie Sądu Okręgowego art. 25 ust. 1 b ustawy emerytalnej w przedmiotowej sprawie oraz w sytuacji prawnej ubezpieczonej, jest niezgodny z wyrażoną w art. 2 Konstytucji zasadą zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa – właśnie z uwagi na zastosowanie wobec ubezpieczonych, który zostali – tak jak strona - pozbawieni realnej możliwości ukształtowania swojej sytuacji prawnej. Ustanowiona w art. 2 Konstytucji zasada urealnia się poprzez nakaz stanowienia prawa w taki sposób, aby nie stawało się ono pułapką dla obywatela i aby mógł on realizować swoje uprawnienia i decydować o swoich sprawach w zaufaniu, że nie naraża się na negatywne skutki prawne, których nie mógł

przewidzieć w momencie podejmowania decyzji i działań [redacted] w przekonaniu, iż jego działania podejmowane pod rządami obowiązującego prawa i wszelkie związane z nim następstwa będą także i później uznane przez porządek prawny (tak też wyroki TK z: 12.12.2012r. K 1/12, z 12.05.2015r., P 46/13). Tym samym wszelkie zmiany prawa, która pociągają za sobą niekorzystne skutki dla sytuacji prawnej obywateli powinny być wprowadzane z takim zastosowaniem przepisów przejściowych [redacted] z odpowiednim *vacatio legis*, aby obywatel mógł zapoznać się z nimi i uniknąć ewentualnych niekorzystanych dla swojej sytuacji decyzji. Uznać zatem należy, że w stosunku do ubezpieczonej (tak jak nie tylko w odniesieniu do kobiet urodzonych w roku 1953 ale także innych osób, które wniosek o emeryturę w wieku obniżonym złożyły przed 6 czerwca 2012r., a tym bardziej – tak jak w przypadku strony – przed tą datą uzyskały już przyznane ostateczną decyzją prawo do objętego powołaną regulacją świadczenia i nie mogły w żaden sposób uniknąć skutków takiej wcześniejszej decyzji - wynikających z nowo opublikowanej w tej dacie regulacji), doszło do złamania zasady zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa. Ubezpieczona – tak jak inne powołane osoby - która zdecydowała się na skorzystanie z tzw. wcześniejszej emerytury [redacted] 27 lutego 2012r. i uzyskując stosownie do decyzji z 7 marca 2012r. prawo do świadczenia [redacted] w wieku obniżonym (co zatem w sposób oczywisty nastąpiło nie tylko przed opublikowaniem 6 czerwca 2012r. ale nawet przed uchwaleniem zmiany wprowadzającej regulację art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej), w momencie podejmowania tej decyzji na podstawie obowiązujących wówczas przepisów, nie miała i nie mogła mieć świadomości co do skutków prawnych, jakie decyzja ta wywoła w sferze jej przyszłych uprawnień – w odniesieniu do emerytury [redacted] po osiągnieciu powszechnego wieku [redacted]. Nie mogła ona zatem przewidzieć, że przejście na emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym będzie skutkowało pomniejszeniem zgromadzonego - w postaci kapitału początkowego i składek zaewidencjonowanych na jego koncie - kapitału [redacted] o pobrane świadczenia [redacted], a tym samym, że wypłacanie tych świadczeń wpłynie na sposób ustalania wysokości świadczenia w ramach emerytury [redacted]. Osoby, które decydowały się na złożenie wniosku o emeryturę w wieku obniżonym po dniu ogłoszenia nowego uregulowania (a przynajmniej nie uzyskały przed tą datą prawomocnej decyzji), miały realną możliwość zapoznania się z tym uregulowaniem, a tym samym mogły też podjąć świadomą decyzję (miały realną możliwość podjęcia jej z uwzględnieniem wszystkich istotnych okoliczności) co do skorzystania z „wcześniejszej emerytury” (godząc się tym samym na skutki, jakie wywoła to w sferze wysokości ich emerytury [redacted]) lub rezygnacji z niej (dla uzyskania wyższego świadczenia po osiągnieciu powszechnego wieku emertytalnego). Podkreślić przy tym należy, iż ubezpieczona – tak jak inne osoby „zaskoczone” zmianą przepisów - po ich wejściu w życie nie mogła już zrezygnować z przyznanego jej prawa do emerytury w celu uniknięcia negatywnych skutków nowej regulacji.

Reasumując, Sąd Okręgowy uznał, że wprowadzony w art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej mechanizm pomniejszenia podstawy wymiaru emerytury [redacted] jest w odniesieniu do niego niezgodny z art. 2 i art. 67 ust. 1 Konstytucji, a tym samym należy pominąć jego zastosowanie ustalić wysokość emerytury [redacted] pomniejszenia podstawy jej wymiaru o kwoty pobranych wcześniej emerytur. Dlatego Sąd pierwszej instancji, na podstawie art. 477^{14} § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w punkcie pierwszym wyroku zobowiązując organ rentowy do ustalenia prawidłowej – z pominięciem niekonstytucyjnej regulacji – wysokości świadczenia [redacted] - zgodnie art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej - od 1 dnia miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o to świadczenie.

Jednocześnie, uwzględniając fakt, iż organ rentowy nie jest uprawniony do samodzielnej oceny konstytucyjności przepisów, w braku opublikowania (a tym samym też

wejścia w życie) powoływanego przez stronę orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, Sąd Okręgowy na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej *a contrario* nie stwierdził także (w punkcie drugim uzasadnianego wyroku), odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c. - uznając ubezpieczoną za stronę wygrywającą w niniejszym postępowaniu – przyznając na jej rzecz zwrot kosztów obejmujący koszty zastępstwa procesowego - w wysokości określonej stosownie do § 9 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych – uznając (w braku konieczności przeprowadzenia rozprawy) za zasadne (wobec stopnia zawiłości sprawy [redacted] pracy pełnomocnika) zastosowanie przewidzianej w tym przepisie stawki minimalnej.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we Włocławku zaskarżając orzeczenie w części, co do pkt. 1.

Organ rentowy zarzucił Sądowi Okręgowemu naruszenie prawa materialnego, tj. art. 190 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r., poz. 2393), art. 9 ust. I pkt 6 i art. 20 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1461) w związku z art. 25 ust. lb i art. 133 ust. I pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2024 r., poz. 1631), poprzez niezastosowanie tych przepisów mimo zaistnienia opisanych w nich sytuacji, co doprowadziło do nieuzasadnionego nakazania organowi rentowemu obliczenia ubezpieczonej emerytury w wieku powszechnym bez pomniejszania podstawy obliczenia emerytury o kwoty wcześniej pobranych świadczeń począwszy od l października 2025 r.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt. 1 i oddalenie odwołania.

Odpowiedź na apelację wywiodła ubezpieczona [redacted]a [redacted] wnosząc o oddalenie środka zaskarżenia organu rentowego w całości oraz o zasądzenie od zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, za postępowanie przed sądem odwoławczym.

<u>Sąd Apelacyjny zważył co następuje:</u>

Apelacja organu rentowego podlegała oddaleniu jako bezzasadna.

W niniejszej sprawie przedmiotem sporu była kwestia ustalenia wysokości emerytury [redacted], do którego to świadczenia [redacted] jej przyznane decyzją z 24 listopada 2025 r. – z pominięciem mechanizmu przewidzianego w art. 25 ust. 1b ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej jako: ustawa emerytalna).

W odniesieniu do tego przedmiotu Sąd Okręgowy poczynił niezbędne ustalenia faktyczne w zakresie wynikającym z art. 227 k.p.c. Sąd Apelacyjny podziela ustalenia sądu pierwszej instancji odnośnie co do faktów, zatem nie ma konieczności ich ponownego szczegółowego przywoływania (art. 387 § 2^1 pkt 1 k.p.c.). Fakty w sprawie pozostają zresztą niesporne pomiędzy stronami, zaś spór dotyczył wykładni i sposobu zastosowania przepisów prawa materialnego.

Przed przystąpieniem do dalszych rozważań należy przypomnieć, że ubezpieczona wnioskiem z 21 października 2025 r. domagała się przyznania prawa do emerytury [redacted] pomniejszania podstawy emerytury o sumę kwot pobranej wcześniejszej

emerytury [redacted] z dnia 7 marca 2012 r. Organ rentowy ustalił wysokość świadczenia na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej na kwotę 5748,66zł – uwzględniając jako podstawę naliczenia świadczenia [redacted] składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji (478670,31zł) i wartości zwaloryzowanego kapitału początkowego (981592,74zł) oraz dalsze trwanie życie (186,10 miesięcy). Od podstawy naliczenia świadczenia [redacted] tym sumę kwot pobranych emerytur w wysokości 390437,18zł co zostało zakwestionowane przez ubezpieczoną.

Przechodząc do dalszych rozważań w niniejszej sprawie, zważyć trzeba, że bezsprzecznie orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z 4 czerwca 2024 roku nie zostało opublikowane, co – w świetle art. 190 ust. 2 i 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej – rodzi wątpliwości odnośnie do jego wejścia w życie. Podnoszone są również wątpliwości odnośnie do właściwej obsady składu Trybunału Konstytucyjnego wydającego orzeczenie z 4 czerwca 2024 roku. Elementy te, aczkolwiek nie można ich całkowicie pominąć, nie mają jednak ostatecznie kluczowego znaczenia w sprawie niniejszej.

Należy bowiem mieć na względzie, że w judykaturze zwracano uwagę na konieczność uwzględnienia – przy stosowaniu art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej do ustalenia wysokości emerytury [redacted], pobierającego emeryturę w wieku obniżonym – standardu konstytucyjnego w zakresie wykładni art. 2 Konstytucji RP w odniesieniu do zasad kształtowania wysokości świadczeń emerytalnych takich osób po uzyskaniu prawa do emerytury w wieku powszechnym (por. wyroki Sądu Najwyższego z 8 stycznia 2025 roku, III USKP 121/23, z 18 stycznia 2022 roku, III USKP 98/21, z 6 maja 2021 roku, III USKP 52/21).

Rozważając zatem treść art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej w aspekcie zgodności ze standardami konstytucyjnym w odniesieniu do art. 2 Konstytucji RP, przypomnieć należy, że zgodnie z jego treścią, jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę częściową lub emeryturę na podstawie przepisów art. 46, 50, 50a, 50e lub 184, a także art. 88 lub art. 88a ustawy z 26 stycznia 1982 roku - Karta Nauczyciela, podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, ustaloną zgodnie z ust. 1, pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Nie można pominąć, że przepis art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej został dodany ustawą z 11 maja 2012 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (art.1 pkt 6 lit. b), która opublikowana została w Dzienniku Ustaw z 6 czerwca 2012 roku (Dz.U.2012.637). Zgodnie z art. 22 ustawy z 11 maja 2012 roku, przepis art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej wszedł w życie 1 stycznia 2013 roku

W odniesieniu do mechanizmu ustalania wysokości emerytury z uwzględnieniem regulacji art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, należy mieć na uwadze, że zasadniczo skorzystanie przywileju przejścia i pobrania wcześniejszych emerytur na podstawie przepisów szczególnych dotyczących emerytur dla niektórych ubezpieczonych, uzasadnia i proporcjonalnie usprawiedliwia pomniejszenie podstawy wymiaru emerytury [redacted] na podstawie art. 24 ust. 1 i następnych ustawy o emeryturach i rentach z FUS o sumy poprzednio pobranych wcześniejszych emerytur, przy zastosowaniu mechanizmu ustalania wysokości świadczeń emerytalnych w zależności od proporcjonalnego prognozowanego „średniego trwania życia” osoby uprawnionej, ponieważ osobom uprawnionym do takich samych rodzajowo świadczeń powinna przysługiwać emerytura ustalana według takich samych (równych) zasad obliczania jej wysokości bez względu na datę złożenia wniosku emerytalnego. Każdy mechanizm ustalania wysokości świadczeń emerytalnych ma określone uwarunkowania majątkowe, które gwarantują prawem określoną wysokość ustalanych emerytur w prognozowanych długoterminowych okresach ich pobierania przede wszystkim

ze względu na zgromadzony kapitał składkowy, który pomniejszają wcześniej wypłacone kwoty pobranych długoterminowych świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Taki stan rzeczy usprawiedliwia ustawowe modyfikowanie wysokości emerytur ze względu na wcześniejsze pobranie i spożytkowanie tych samych rodzajowo, choć wcześniejszych świadczeń emerytalnych, które uszczupliły zgromadzony indywidualny kapitał emerytalny oraz Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, z którego emerytury są wypłacane (por. wyrok Sądu Najwyższego z 12 września 2017 roku, II UK 381/16).

Także w doktrynie podkreślono się, że ochrona emerytalnych praw nabytych nie obejmuje gwarancji niezmienności mechanizmów ustalania wymiaru świadczeń, które mogą ulegać modyfikacjom między innymi ze względu na sprawiedliwy rozdział środków z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (FUS). Niepomniejszanie podstawy obliczenia emerytury z art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS - w razie ustalania jej wymiaru na podstawie art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w sytuacji wcześniejszego pobierania innej emerytury (art. 55a ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) - uprzywilejowywałoby tę kategorię ubezpieczonych, do których (w przeciwieństwie do innych ubezpieczonych obliczających emerytury w systemie zdefiniowanej nieskapitalizowanej składki) nie miałaby zastosowania zasada, że wysokość takiego świadczenia [redacted] o wcześniej skonsumowane kwoty emerytur. Do tego ustalenie wysokości emerytury z art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wedle reguł art. 26 tej ustawy, bez pomniejszenia jej podstawy obliczenia z tytułu uprzedniego pobrania innej emerytury, spowodowałoby nieuzasadnione uszczuplenie przychodów FUS na wypłatę emerytur. Jeżeli bowiem mielibyśmy do czynienia z nieobniżaniem podstawy obliczenia emerytury w wieku powszechnym o kwoty wcześniej pobranych emerytur, to w podstawie obliczenia takiego świadczenia [redacted] by całą zaewidencjonowaną na koncie ubezpieczonego kwotę składek na ubezpieczenie emerytalne, mimo że ich część została już „spożytkowana” na wypłatę świadczeń sprzed dnia nabycia in concreto prawa do emerytury z art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Nadużywając solidarności w relacjach między członkami wspólnoty ryzyka, nałożono by zatem na nią obowiązek sfinansowania wypłaty tej części emerytury w wieku powszechnym, która nie znajduje pokrycia we wcześniej wniesionym (zaewidencjonowanym), lecz wydanym (tj. pomniejszonym o kwoty pobranych emerytur), wkładzie ubezpieczonego stanowiącym zasadniczy element podstawy obliczenia emerytury. Tym samym doszłoby także do naruszenia zasady wzajemności ubezpieczeniowej (por. K. Antonów, Glosa do uchwały Sądu Najwyższego III UZP 6/17).

W uzasadnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 6 marca 2019 roku, P 20/16 nie kwestionowano, że wprowadzenie mechanizmu potrącenia odpowiadało w swym zasadniczym wymiarze podstawowym elementom obowiązującego systemu [redacted] (systemu zdefiniowanej składki). System ten uzależnia wysokość emerytury od długości trwania okresu aktywności zawodowej oraz wysokości składek odprowadzanych na ubezpieczenie emerytalne, zatem posłużenie się rozwiązaniem, które - w ramach gromadzonego przez daną osobę kapitału - uwzględnia pobrane świadczenia [redacted] na podstawie szczególnych rozwiązań, nawiązuje wyraźnie do kapitałowego charakteru nowego systemu [redacted]. Zakłada bowiem, że przyznanie powszechnego świadczenia [redacted], finansowanego ze składek płaconych przez ubezpieczonego, nie może jednocześnie abstrahować od wcześniejszego pobierania świadczeń przez tę samą osobę.

Na gruncie sprawy [redacted] jednak wymaga – w kontekście uwzględnienia standardu konstytucyjnego w odniesieniu do art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej – kwestia zgodności tego przepisu z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w odniesieniu do tej kategorii osób, którym przyznane zostało prawo do emerytury, o której mowa w art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej na skutek wniosku złożonego przed 6 czerwca

2012 roku (ogłoszenie w Dzienniku Ustaw ustawy zmieniającej ustawę o emeryturach i rentach z FUS), a które nie nabyły prawa do emerytury [redacted] z osiągnięcia wieku emerytalnego przed 1 stycznia 2013 roku.

Osoby takie, korzystając z prawa do emerytury [redacted] *in concreto* przed wprowadzeniem art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, nie miały świadomości co do skutków prawnych, jakie może wywołać w sferze ich przyszłych uprawnień z tytułu emerytury [redacted] świadczeń emerytalnych. Jednocześnie osoby takie nie miały możliwości, by zmienić konsekwencje decyzji podjętych wcześniej co do nabycia prawa do emerytury [redacted]. Nie mogły one także skorzystać z uprawnień w kształcie, jaki istniał przed wprowadzeniem art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej odnośnie do ustalenia wysokości emerytury w wieku powszechnym.

W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego wskazuje się, że granicę dopuszczalności ingerencji ustawodawcy w prawa podmiotowe wyznacza wymaganie, aby wprowadzane modyfikacje nie były dla jednostki zaskakujące i nie miały charakteru arbitralnego (zob. między innymi wyroki Trybunału Konstytucyjnego z 19 listopada 2008 roku, Kp 2/08; z 8 grudnia 2011 roku, P 31/10; z 28 lutego 2012 roku, K 5/11; z 13 czerwca 2013 roku, K 17/11). Innymi słowy, konieczne jest, aby zastosowane zostały procedury umożliwiające zainteresowanym dostosowanie się do zaistniałej sytuacji i odpowiednie rozporządzenie swoimi prawami (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 15 września 1998, K 10/98). W tym kontekście Trybunał wielokrotnie podejmował rozważania na temat wymagań, jakie Konstytucja narzuca wprowadzaniu w życie nowych przepisów, w tym także intertemporalnych, w zakresie, w jakim zawierają one rozwiązania mniej korzystne dla ich adresatów. Zmiana obowiązującego prawa, która pociąga za sobą niekorzystne skutki dla sytuacji prawnej podmiotów, powinna być dokonywana zasadniczo z zastosowaniem techniki przepisów przejściowych, a co najmniej odpowiedniej vacatio legis. Sytuacja prawna osób dotkniętych nową regulacją powinna być poddana takim przepisom przejściowym, by mogły mieć one czas na dokończenie przedsięwzięć podjętych na podstawie [redacted] regulacji w przeświadczeniu, że będzie ona miała charakter stabilny. Zasada zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa nakazuje ustawodawcy należyte zabezpieczenie „interesów w toku", a zwłaszcza należytą realizację uprawnień nabytych na podstawie poprzednich przepisów (tak między innymi: orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z 2 marca 1993 roku, K 9/92; z 15 lipca 1996 roku, K 5/96 oraz wyrok z 24 października 2000 roku, SK 7/00).

Zważyć należy, że w wyroku z 6 marca 2019 roku Trybunał Konstytucyjny niezgodności art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej z normami konstytucyjnymi nie wiązał z ochroną praw nabytych, lecz z naruszeniem zasady lojalności państwa względem obywatela przez wprowadzenie niekorzystnych skutków prawnych decyzji, która w chwili jej podejmowania nie była obarczona tymi skutkami, przy jednoczesnym braku możliwości uchylenia się od jej skutków.

W podobny sposób standard konstytucyjny odnośnie do stosowania art.25 ust.1b ustawy emerytalnej kształtuje się, zdaniem Sądu Apelacyjnego, w sprawie niniejszej. Ubezpieczona prawo do emerytury [redacted] przyznane od 28 lutego 2012 r., decyzją organu rentowego z 7 marca 2012. Następnie prawo do emerytury po ukończeniu powszechnego wieku emerytalnego zostało ubezpieczonej przyznane od 1 października 2025 r., decyzją organu rentowego z 24 listopada 2025 r. Ubezpieczonej prawo do emerytury [redacted] więc zostało przed wprowadzeniem art.25 ust.1b ustawy emerytalnej (przed 6 czerwca 2012 r. – ogłoszeniem w Dzienniku Ustaw ustawy zmieniającej).

Natomiast wiek emerytalny powszechny ubezpieczona osiągnęła po 1 stycznia 2013 r., a zatem po wejściu w życie art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej. Ubezpieczona nie miała przy tym możliwości zmiany konsekwencji decyzji co do nabycia prawa do emerytury

wcześniejszej. Nie mogła ona także skorzystać z uprawnień w kształcie, jaki istniał przed wprowadzeniem art.25 ust.1b ustawy emerytalnej odnośnie do ustalenia wysokości emerytury w wieku powszechnym.

Z uwagi na powyższe w odniesieniu do [redacted] standard konstytucyjny wynikający z art. 2 ustawy zasadniczej nakazuje odmówić zastosowania art. 25 ust.1b przy ustaleniu wysokości emerytury [redacted] w wieku powszechnym.

W judykaturze przyjmuje się, że sąd powszechny może odmówić zastosowania przepisu w konkretnej sprawie, jeżeli jest on sprzeczny z Konstytucją, nawet jeżeli nie było to przedmiotem oceny przez Trybunał Konstytucyjny (np. wyrok Sądu Najwyższego z 17 marca 2016 r., V CSK 377/15, OSC 2016,12/148, wyrok Sądu Najwyższego z 27 listopada 2019 r., II CSK 493/18, wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 9 lutego 2017 r., II FSK 3236/16).

W świetle powyższego nie mogą odnieść skutku zarzuty odnoszące się do naruszeń art. 25 ust. 1 b ustawy emerytalnej oraz art.190 ust.3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art.114 ust.1 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, art.9 ust.1 pkt 6 i art.20 ust.2 ustawy o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych.

Nie można również pominąć, że w odniesieniu do ustalenia wysokości emerytur osób objętych zakresem podmiotowym wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 6 marca 2019 r., rozważającego kwestię zgodności art. 25 ust.1b ustawy emerytalnej ze standardami konstytucyjnymi, stwierdzona niezgodność z Konstytucją skutkowała podjęciem działań ustawodawczych zmierzających do przywrócenia standardu konstytucyjnego.

Ustawą z 19 czerwca 2020 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, od 10 lipca 2020 r., do ustawy emerytalnej wprowadzono art.194i-194j.

Zgodnie z treścią art.194i ustawy emerytalnej, do ustalenia podstawy obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, ubezpieczonego urodzonego w 1953 r., nie stosuje się przepisu art. 25 ust. 1b, jeżeli wniosek o przyznanie tej emerytury [redacted] w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. poz. 1222), pod warunkiem że prawo do emerytury [redacted] wieku emerytalnego ma ustalone na podstawie wniosku złożonego przed dniem 1 stycznia 2013 r.

Natomiast w myśl art.194 j. ust.1 ustawy emerytalnej, kwotę emerytury [redacted] na podstawie art. 24 ubezpieczonemu urodzonemu w 1953 r., który wcześniej pobierał emeryturę wymienioną w art. 25 ust. 1b na podstawie wniosku złożonego przed dniem 1 stycznia 2013 r., ustala się ponownie od podstawy ustalonej z zastosowaniem art. 194i.

Regulacja art.194i i 194j ustawy emerytalnej była wynikiem oceny stanu prawnego oraz zalecenia Trybunału Konstytucyjnego zawartych w wyroku z 6 marca 2019 r. (P 20/16), w którym stwierdzono, że art. 25 ust. 1b ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017 r., w zakresie, w jakim dotyczy urodzonych w 1953 r. kobiet, które przed 1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Ustawodawca zatem przewidział możliwość ponownego ustalenia wysokości emerytury [redacted] w 1953 r., która pobierała emeryturę wymienioną w art. 25 ust. 1b na podstawie wniosku złożonego przed dniem 1 stycznia 2013 r. Celem tej regulacji, jak wcześniej wskazano, było wyeliminowanie stanu niekonstytucyjności w odniesieniu do tej grupy osób.

Jednakże należy mieć na względzie, że takie same cechy relewantne – w płaszczyźnie elementów istotnych – występują również w odniesieniu nie tylko do osób urodzonych w 1953 r. Także i osoby urodzone wcześniej, które nabyły prawo do emerytury [redacted] na podstawie wniosku złożonego przed 6 czerwca 2012 r., a prawo do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym nabyć mogły po 1 stycznia 2013 r. mają takie same cechy relewantne. Istotna jest bowiem data złożenia wniosku o emeryturę wcześniejszą (przed 6 czerwca 2012 r.), a także nabycie prawa do emerytury [redacted] z osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego po 1 stycznia 2013 r. Elementy te bowiem mają kluczowe znaczenie w kontekście oceny, czy osoby korzystające z uprawnienia do emerytury [redacted] w art.25 ust.1b ustawy emerytalnej miały pełny obraz konsekwencji swojej decyzji o skorzystaniu z prawa do emerytury [redacted] w kontekście mechanizmu ustalania wysokości emerytury z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego.

W przedmiotowej sprawie, jak wskazano, ubezpieczonej przyznane zostało prawo do emerytury [redacted] od 28 lutego 2012 r., zaś prawo do emerytury [redacted] z osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego [redacted]a [redacted] nabyła od 1 października 2025 r., przy czym powszechny wiek emerytalny osiągnęła po 6 czerwca 2012 r. Tym samym relewantne elementy w sytuacji prawnej ubezpieczonej są takie same, jak w odniesieniu do podmiotów objętych zakresem art.194i i 194j ustawy emerytalnej.

Należy przy tym uwzględnić zasadę równości, wynikającą z art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Rozumieć ją – w odniesieniu do oceny norm prawnych – należy jako nakaz nadawania im takich treści, by kształtowały one w jednakowy (podobny) sposób sytuację prawną podmiotów jednakowych lub podobnych. Zasada równego traktowania oznacza, że w każdym przypadku podmioty należące niewątpliwie do tej samej kategorii muszą być traktowane równo, a podmioty należące do istotnie różnych kategorii mogą być traktowane różnie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 września 2022 r., III USK 508/21).

W świetle powyższego art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej stosowany wobec wcześniejszych emerytów, którzy wniosek o wcześniejszą emeryturę złożyli przed 1 stycznia 2013 r., może być również oceniony jako niespełniający standardu konstytucyjnego w postaci zasady równości wobec prawa wyrażonej w art.32 ust.1 i ust.2 Konstytucji. Jak wskazano, z zasady równości wynika nakaz jednakowego traktowania podmiotów prawa w obrębie określonej klasy (kategorii). Wszystkie podmioty prawa charakteryzujące się w równym stopniu daną cechą relewantną powinny być traktowane równo, a więc według jednakowej miary, bez zróżnicowań zarówno dyskryminujących, jak i faworyzujących (por. orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 29 września 1997 r., K 15/97, wyrok TK z dnia 21 września 1999 r., K 6/9, wyrok TK z dnia 28 maja 2002 r., P 10/01 czy też wyrok TK z dnia 15 lipca 2010 r., K 63/07).

Trybunał Konstytucyjny wskazał, iż oceniając daną regulację prawną z punktu widzenia zasady równości, należy w pierwszej kolejności rozważyć, czy można wskazać cechę istotną uzasadniającą równe traktowanie podmiotów prawa, czyli czy podmioty są podobne pod jakimś istotnym względem. Ustalenie to wymaga analizy celu i treści aktu normatywnego, w którym została zawarta badana norma prawna. Jeżeli natomiast prawodawca różnicuje sytuację podmiotów prawa, należy ustalić, czy są one zasadnie potraktowane odmiennie. Należy zauważyć, że dopuszczalne jest także zróżnicowanie sytuacji prawnej podmiotów podobnych, czyli odstępstwo od zasady równości. Odstępstwo takie nie musi oznaczać naruszenia art.32 Konstytucji. W przypadku podmiotów podobnych, należących do tej samej klasy (kategorii) istotnej, domniemanie przemawia za brakiem zróżnicowania (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 lipca 2010 r., K 63/07).

Jak wskazano wcześniej, w odniesieniu do sytuacji [redacted] kategorią podobną, charakteryzującą się takimi samymi cechami relewantnymi, są podmioty objęte zakresem regulacji art.194i i art.194j ustawy emerytalnej (por. posiłkowo uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 23 czerwca 2025 r., III USKP 137/23).

Jednocześnie, mając na względzie przywołaną już zasadę równości z art.32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, powieloną w treści art.2a ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń, zasadne jest zastosowanie zasad wynikających z art.194i i 194j ustawy emerytalnej przy ustalaniu wysokości emerytury [redacted]. Przepisy te nie przewidują ograniczenia czasowego w zakresie ustalenia wysokości emerytury z pominięciem regulacji art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej w tym sensie, że nie wskazują, by po osiągnięciu przez ubezpieczonego powszechnego wieku emerytalnego następowało zastosowanie tegoż mechanizmu. Nie ma więc podstaw do wyłączenia mechanizmu ustalenia wysokości emerytury [redacted] z pominięciem art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej po osiągnięciu przez ubezpieczoną powszechnego wieku emerytalnego.

W realiach sprawy [redacted] z metod zniwelowania stanu niekonstytucyjności jest zastosowanie analogii (legis lub – rzadko – iuris). W sprawie niniejszej, na zasadzie analogii legis, uznać należy, że wysokość emerytury [redacted] zostać ustalona na zasadach określonych w art. 194i i art. 194j ustawy emerytalnej.

W świetle powyższego, apelację organu rentowego uznać należało za bezzasadną. Zgodnie zaś z art. 385 k.p.c. sąd drugiej instancji oddala apelację, jeżeli jest ona bezzasadna.

Dlatego też, na podstawie art.385 k.p.c. Sąd Apelacyjny oddalił apelację organu rentowego.

W konsekwencji nie było także podstaw do ingerencji w rozstrzygnięcie z pkt 2. zaskarżonego wyroku, które oparte zostało na zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu wynikającej z art. 98 § 1 k.p.c.

Sąd Apelacyjny orzekł również o kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym – na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. Zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu strona przegrywająca winna zwrócić stronie przeciwnej koszty celowego dochodzenia swych praw i celowej obrony. W przedmiotowej sprawie, wobec oddalenia apelacji organu rentowego, organ rentowy jest stroną przegrywającą, która winna zwrócić koszty zastępstwa procesowego [redacted]. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego, ustalona na podstawie § 10 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 9 ust.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, wynosi 270 zł. Orzeczenie o odsetkach znajduje swoją podstawę w treści art. 98 § 1^1 k.p.c.

SSA [redacted]